

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25

Guidelines for Creative Leadership Development for Secondary School Administrators
Under the Educational Service Area 25

อนงค์นาถ ทองจะโปะ¹,
กุลลาภา ปุริสาร²,
อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 2) เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ **ระยะที่ 1** ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน **ระยะที่ 2** กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 260 คน **ระยะที่ 3** สัมภาษณ์สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) โรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคาร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การมีปฏิสัมพันธ์ 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) การมีความยืดหยุ่น

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงไป คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการมีความยืดหยุ่น และด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ภาพรวมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีระดับภาวะผู้นำ ค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ภาพรวมค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโรงเรียนขนาดเล็ก แต่โดยภาพรวมขนาดโรงเรียน ทั้ง 4 ขนาด อยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) โรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า **แนวทางการพัฒนาด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์** ได้แก่ 1) การมีความคิดริเริ่ม 2) การมีความคล่องตัวในการคิด 3) การมีความคิดยืดหยุ่นในการคิด และ 4) การมีความคิดละเอียดลออในการคิด **แนวทางการพัฒนาการมีความยืดหยุ่น** ได้แก่ 1) คิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ 2) ปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ 3) เปิดรับความคิดใหม่ ๆ อย่างอิสระ และ 4) สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีในการทำงานแนวทางการพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์ 2) การส่งเสริมสนับสนุน และ 3) การสร้างความคุ้นเคย **แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีม** ได้แก่ 1) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) สนับสนุนความไว้วางใจต่อกัน 3) การติดต่อสื่อสารที่ดี 4) สร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมงาน และ 5) มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง **แนวทางการพัฒนาการมีวิสัยทัศน์** ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ขนาดโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

¹นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์/อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์/อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the creative leadership components of the school administrators. Under the Office of the Secondary Education Service Area 25, 2) to study the level of creative leadership of the school administrators. Under the Office of the Secondary Education Service Area 25 and 3) to study guidelines for the development of creative leadership of school administrators. Under the Office of the Secondary Educational Service Area 25. The research was divided into 3 phases; **Phase 1)** evaluation for confirm elements of the creative leadership for the school administrators by 5 experts which selected through the purposive sampling. The instruments used were evaluation form, **Phase 2)** the sample group were 260 the school administrators and teachers under the Secondary Educational Service Area Office 25 and **Phase 3)** interview the schools with best practice (Best Practice), Nong Sao Laow Wittayakarn School, the key informants were school administrators and teachers, heads of learning subjects. The instruments used were semi-structured interviews.

The results of this research found that:

1) The elements of the creative leadership of the school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 25 consisted of 5 components which were 1) Creative thinking, 2) Vision, 3) Interaction, 4) Team works and 5) flexibility. The overall of 5 elements were in the highest level.

2) The creative leadership level of school administrators under the Office of the Secondary Educational Service Area 25, overall was at a high level. When considered individually, it was found that the side with the highest average was vision. Team work interaction flexibility and creativity. When classified by school size, it was found that the overview of extra-large schools had a level of leadership the highest average and overall lowest average were small schools. But overall, all 4 school sizes were at a high level.

3) The creative leadership development guidelines for school administrators under the Office of the Secondary Education Service Area 25, the school with excellent practice (Best Practice), Nong Sao Laow Wittayakarn School, under the Office of the Secondary Educational Service Area 25, it was found that the guidelines for **creative development included:** 1) initiative, 2) flexibility in thinking, 3) flexible thinking and 4) **Having a deliberate thought flexibility development approaches included** 1) think for answers freely, 2) adapt to different situations, 3) open to new ideas independently and 4) create a good working environment. **Interaction development approaches included** 1) building relationships, 2) promoting and 3) building familiarity. **Teamwork development approaches included** 1) having common goals and objectives, 2) fostering trust, 3) good communication, 4) building cooperation among team members and 5) developing effective work development. **Continuously Vision development approaches included** 1) creating a vision, 2) disseminating the vision, 3) implementing the vision and 4) being a good role model.

Keywords: Creative Leadership of the School Administrators, School Size, the Office of Khon Kaen Secondary Educational Service Area 25

บทนำ

ในยุคเศรษฐกิจสารสนเทศพบว่าองค์กรที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดจะต้องดำเนินธุรกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based) ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร ในสภาวะแวดล้อมเช่นนี้ทำให้สถานศึกษา

จำเป็นต้องปรับตัวเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง (True learning organization) เป็นที่ซึ่งสร้างความท้าทายให้กับผู้เรียนให้หันมาสนใจกับกิจกรรมทางวิชาการ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ซึ่งครูผู้สอนร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้บริหารในเรื่องการจัดการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการนำ

เทคโนโลยีใหม่และกลยุทธ์การสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุดเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา เช่นเดียวกัน ในโลกที่สถานศึกษาต้องเป็นองค์กรที่ใช้ความรู้เป็นฐานเช่นนี้ ผู้นำต้องมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมคุณภาพของการคิด (Quality of thinking) ของทุกคนที่รวมกันเป็นชุมชนของโรงเรียน ควรลดเลิกการบริหารแบบควบคุมสั่งการให้น้อยลง แต่หันมาสร้างโอกาสแห่งการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสามารถของครู และบุคลากร ให้คนเหล่านี้กลายเป็นผู้นำที่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าและนำการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีผลงานที่สร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Formative or Creative Leadership Theory) ได้รับการพัฒนาโดย แอช และเพอร์ซาลล์ โดยมีความเชื่อที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ในสถานศึกษาหนึ่งจะมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งจะรับบทบาทความเป็นผู้นำที่แตกต่างกันไปของลักษณะที่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและบริบทที่ต่างกัน บทบาทของภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงเพียงแต่ผู้บริหารเท่านั้น แต่หน้าที่ของผู้บริหารคือการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ให้แก่ครูอาจารย์ และบุคลากร เพื่อใช้เป็นช่องทาง ในการพัฒนาคนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองเพื่อเรียนรู้สู่ความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Productive Leaders) เป็นผู้ของผู้นำ (Leaders of Leaders) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีหลักการที่สำคัญในการนำองค์กร ผู้นำในเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและเราน่าจะพัฒนากันต่อไปด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการในโลกแห่งอนาคต โดยการคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความกดดันและท้าทาย ในแต่ละยุคสมัยนั้นจะมีผู้นำเกิดขึ้นใหม่เสมอและผู้นำที่แสดงออกถึงการนำสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่า และทำให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เรียกได้ว่า ความมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ตัวผู้นำจะต้องสามารถแก้ไขปัญหา พร้อมรับมือกับสิ่งที่จะเข้ามากระทบหรือเป็นการมองหาโอกาสที่องค์กรจะได้รับ ในการสร้างความเป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ นั่นล้วนต้องอาศัยความสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่กำลังเห็นได้ชัดว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจน คือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นใน

สถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อนและไร้ทิศทาง

จากหลักการและความสำคัญที่กล่าวข้างต้นนั้น สอดคล้องกับนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560–2564) ของสำนักเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุนในด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล โดยมีเป้าประสงค์สำคัญในเรื่องของพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษาและมีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เป็นองค์กรทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นตามนโยบายปฏิรูประบอบราชการของรัฐบาล มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดจำนวน 84 โรงเรียน และจากการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ผู้เรียนขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ขาดความคิดสร้างสรรค์และขาดทักษะในการดำรงชีวิต เนื่องจากปัญหาหลายประการ ปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้เท่าทันต่อสังคมยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงเกิดการกระตุ้นมุมมอง จินตนาการ ความท้าทายใหม่ ๆ ของการมองเห็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ในบริบทของการบริหารการจัดการศึกษาในยุคของการเปลี่ยนแปลงและสภาพที่เป็นปัญหาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 และนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาภาวะผู้นำในด้านของ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในเรื่องของการวางแผนนโยบาย กำหนดยุทธศาสตร์และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานสากล และทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 25 มีการพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้ และ

เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาเพื่อที่จะสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยใหม่อันจะนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาที่ยั่งยืน มีการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
2. เพื่อศึกษาระดับของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
3. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ
5. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เขต 25
6. บริบทของโรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคาร (Best Practice)
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของงานวิจัยในครั้งนี้ จากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
2. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องของด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence) เพื่อสรุปผลการพิจารณา
3. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิต

เอเชีย ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 25 เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการกรอกแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างพร้อมส่งแบบสอบถาม โดยติดต่อประสานกับทางเจ้าหน้าที่รับ-ส่งหนังสือประจำโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรับส่งแบบสอบถามคืน

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 260 ฉบับไปส่งที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างพร้อมนัดหมายวันรับแบบสอบถามคืน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

6. ผู้วิจัยผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างให้สอดคล้องกับกรอบแนวทางการวิจัยใน 5 องค์ประกอบ และวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น นำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อความชัดเจนและถูกต้อง

7. ผู้วิจัยนำแบบสอบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วดำเนินการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคาร ได้แก่ ผู้บริหารและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ด้วยตนเอง

8. ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลที่ได้มาตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปรากฏผลดังนี้ ผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย พบว่าองค์ประกอบและพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 20 พฤติกรรม ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พฤติกรรม ได้แก่ 1) การมีความคิดริเริ่ม 2) การมีความคล่องตัว

ในการคิด 3) การมีความคิดยืดหยุ่นในการคิด และ 4) การมีความคิดละเอียดลออในการคิด องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ พฤติกรรม ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ พฤติกรรม ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์ 2) การส่งเสริมสนับสนุน และ 3) การสร้างความคุ้นเคย องค์ประกอบที่ 4 ด้านการทำงานเป็นทีม พฤติกรรม ได้แก่ 1) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) สนับสนุนความไว้วางใจต่อกัน 3) การติดต่อสื่อสารที่ดี 4) สร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมงาน และ 5) มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีความยืดหยุ่น พฤติกรรม ได้แก่ 1) คิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ 2) ปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ 3) เปิดรับความคิดใหม่ ๆ อย่างอิสระ และ 4) สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี โดยรวมพบว่ามีค่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$)

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปรากฏผลดังนี้ จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย คือ ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.42$) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.40$) ด้านการมีความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.38$) และด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.23$) ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ภาพรวมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{X} = 4.51$) ค่าเฉลี่ยภาพรวมของโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ($\bar{X} = 4.43$) ค่าเฉลี่ยภาพรวมของโรงเรียนขนาดกลางมีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ ($\bar{X} = 4.33$) และค่าเฉลี่ยภาพรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่ำที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.31$) ซึ่งโดยภาพรวมของขนาดโรงเรียนทั้ง 4 ขนาด อยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) โรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การมี

ความคิดริเริ่ม 2) การมีความคล่องตัวในการคิด 3) การมีความคิดยืดหยุ่นในการคิด และ 4) การมีความคิดละเอียดลออในการคิด แนวทางการพัฒนาด้านการมีความยืดหยุ่น ได้แก่ 1) คิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ 2) ปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ 3) เปิดรับความคิดใหม่ ๆ อย่างอิสระ และ 4) สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีในการทำงาน แนวทางการพัฒนาด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์ 2) การส่งเสริมสนับสนุน และ 3) การสร้างความคุ้นเคย แนวทางการพัฒนาด้านการทำงานเป็นทีม ได้แก่ 1) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) สนับสนุนความไว้วางใจต่อกัน 3) การติดต่อสื่อสารที่ดี 4) สร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมงาน และ 5) มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาด้านการมีวิสัยทัศน์ ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลจากการสังเคราะห์ที่ศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎี งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบว่าการมีภาวะผู้นำในเชิงสร้างสรรค์ นั้นมีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก โดยปัจจุบันต้องยอมรับว่าในเรื่องของการศึกษานั้น เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอย่างมาก ฉะนั้นเราต้องพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกรูปแบบโดยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จากแนวคิด หลักการ ทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ จึงได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จากนักวิชาการ นักการศึกษา จากในประเทศและต่างประเทศ ได้องค์ประกอบที่กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative thinking) 2) การมีวิสัยทัศน์ (Vision) 3) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interacting) 4) การทำงานเป็นทีม (Team works) และ 5) การมีความยืดหยุ่น (Flexibility) และในขั้นตอนของการสร้างความสำเร็จถือ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ นำไปให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

โดยรวมพบว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงทำให้ได้อันดับประกอบ 5 องค์ประกอบ 20 พฤติกรรม ทั้งนี้เพราะในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ มนุษย์เรานั้นสามารถที่จะคิดตีความในเรื่องเดียวกันได้อย่างกว้างขวาง คิดได้ในหลายทิศทาง หลายแง่มุม สลับซับซ้อนและกว้างไกล ซึ่งลักษณะการคิดแบบสร้างสรรค์นี้จะนำไปสู่การคิดแบบเชิงบวก เช่น คิดค้นนวัตกรรมใหม่ คิดค้นแนวทางในการพัฒนาหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาได้สำเร็จและตรงจุด ประกอบไปด้วยการคิดริเริ่ม การคิดแบบยืดหยุ่น การล่องตัวของความคิด และมีความละเอียดลออในการคิด ซึ่งผู้ที่มีการคิดแบบสร้างสรรค์นั้น จะสามารถทำให้ค้นพบแนวทางใหม่ๆ แนวคิดแปลกใหม่จากแนวคิดเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้กลายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ใหม่ที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง และนำมาเชื่อมโยงให้ได้ข้อมูลใหม่ที่เป็นแนวทางเป็นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ บุญช่วย (2553) กล่าวว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 1) การมีความรู้และเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง 2) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม 3) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) การมีบุคลิกภาพที่ดี และ 5) การยอมรับในความแตกต่างและคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ มณฑาทิพย์ เสวยงคะ (2556) กล่าวว่า ในการสร้างและพัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้อันดับประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) มีจินตนาการ 2) มีวิสัยทัศน์ 3) มีความคิดริเริ่ม 4) มีความยืดหยุ่น และ 5) การมีปฏิสัมพันธ์ สอดคล้องกับ Stenberg (2006) กล่าวว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การตัดสินใจที่ชาญฉลาด 2) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) มีวิสัยทัศน์ และ 4) คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จากผลการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการมีความยืดหยุ่น และด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ภาพรวมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และค่าเฉลี่ยภาพรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่ำที่สุด แต่โดยภาพรวมของขนาด

โรงเรียนทั้ง 4 ขนาด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของภาวะผู้นำของผู้บริหารศึกษา ได้แก่ การจัดประชุม อบรม สัมมนา จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความมุ่งมั่นในเรื่องของการบริหารการศึกษาเพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นการปฏิบัติเชิงบูรณาการมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐาน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในยุคปัจจุบันนี้ที่เป็นสภาวะโลกแบบไร้พรมแดนผู้นำที่ดี จะต้องสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆเสมอและผลงานนั้นสามารถพัฒนาองค์กรได้อย่างต่อเนื่องเป็นอย่างดี และสามารถสร้างทีมงานให้เป็นทีมงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ มณฑาทิพย์ เสวยงคะ (2556) ที่กล่าวว่าถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ จะส่งผลให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน ฉะนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดสร้างสรรค์ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม พัฒนาประเทศชาติได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ก่อนใคร ผู้นำยุคใหม่ต้องมีความริเริ่มสิ่งที่สร้างสรรค์ให้กับสถานศึกษาของตนได้ สามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล มีความเข้าใจผู้อื่น สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานในยุคของการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พิภพ ก้านกำ (2558) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ห้องเรียนคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 1 และเพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ห้องเรียนคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกรายการ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่การมีวัฒนธรรมเชิงบวก และต่ำสุดคือด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Stenberg (2006) ในฐานะสมาชิกของผู้บริหารสถานศึกษาแห่ง

แคลิฟอร์เนีย ได้ศึกษาถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีต้องประกอบไปด้วยการตัดสินใจที่ชาญฉลาด มีความคิดสร้างสรรค์ในการนำหลักสูตรมาปรับใช้ได้จริง มีวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์ในการวิเคราะห์ความคิดของตนเองและบุคลากรเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีความสามารถในการโน้มน้าวใจบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นคุณค่าของตนเองและทำให้ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ผลจากการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและจากการผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่นำมาเป็น (Best Practices) เป็นกรณีศึกษา โดยการอิงผลการวิจัยในระยะที่ 2 มาเป็นเกณฑ์ในการสัมภาษณ์ และจากผลการวิจัยในระยะที่ 2 จะเห็นได้ว่า ภาพรวมระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในเรื่องของการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสนใจ โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคาร มาเป็น (Best Practices) เป็นกรณีศึกษา ซึ่งโรงเรียนหนองเสาเล้าได้ให้ความสำคัญในเรื่องของแนวทางด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก โดยผู้บริหารโรงเรียนหนองเสาเล้าวิทยาคารใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน โดยใช้ประสบการณ์ การคิดจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ การจินตนาการจะเป็นรูปแบบของการวางแผนการบริหารงานในอนาคต มีการมองหาโอกาสที่จะเกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ มีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ หรือปรับปรุงนวัตกรรมเดิม มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบที่ดีเพื่อนำมาปรับเปลี่ยนวิธีการหรือนำมาเป็นประสบการณ์เพื่อการจินตนาการภาพว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งทางผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาสถานศึกษาโดยมีความตระหนักและมุ่งมั่นที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาและมีวิธีการใช้ภาวะผู้นำในเชิง

สร้างสรรค์หลายคุณลักษณะที่แตกต่างไปจากแต่ก่อน เช่น มีการสนับสนุนและส่งเสริมครูให้เป็นผู้นำและรับผิดชอบในการพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาอาคารสถานที่รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถานศึกษาได้จัดทำขึ้น สามารถสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง ทำให้ครูและบุคลากรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน จึงทำให้ผลงานสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ตามองค์ประกอบให้ครอบคลุมทุกมิติอันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม

2. ควรนำข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สู่ผู้บริหารและครูผู้สอนด้วย เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนในที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกในเรื่องของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นหากมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ในการอธิบายและนำไปใช้ในการพัฒนาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดหรือหน่วยงานระดับอื่น แล้วนำมาเปรียบเทียบกับมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

1. นเรศ บุญช่วย. (2553). **แผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
2. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด (พ.ศ.2555-2559)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

3. พิภพ ก้านก่ำ. (2558). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ห้องเรียนคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
4. ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2554). **ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
5. มณฑาทิพย์ เสยยงคะ. (2556). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25. (2560). **รายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (ONET: Ordinary National Educational Test) ปีการศึกษา 2560**. ค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://sites.google.com/a/kksec.go.th/policyandplanninggroup/>.
7. อารีรัตน์ เฟ็งสีแสง. (2558). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
8. Sternberg, R. J. (2006). **Creative Leadership**: Retrieved January 29, 2019, from http://www.acsa.org/publications/pub_leadership.cfm.